

بوی خوش بانکداری باز

اصطلاح «بانکداری باز» از نوواژگانی است که در دهه‌های اخیر به ادبیات بانکداری وارد شده و قرار است ارزشی بیش از آنچه شکل سنتی بانکداری به مشتریان ارائه می‌کند، برای آنان به ارمغان آورد. شروع بانکداری باز را می‌توان به نیاز اشخاص ثالث به دسترسی به داده‌های مشتریان در کشورهای اروپایی نسبت داد. انگلستان با الزام بانک‌ها به ارائه دسترسی به داده مشتریان به شخص ثالث، مشروط بر دریافت اجازه صریح از آنان، این مفهوم را یک گام جلوتر برد. این تغییر نگرش به بانکداری به سرعت به سایر کشورها تسری یافت و به مفهومی جهانی بدل گشت. به نحوی که در سال ۲۰۲۲ مشتریان بانکداری باز از مرز ۲۵ میلیون نفر گذشت و طبق گزارش سایت Statista، انتظار می‌رود این عدد در سال ۲۰۲۶ به ۱۳۲ میلیون نفر برسد. بانکداری باز ضمن افزایش شفافیت و ایجاد رقابت سالم در صنعت بانکداری و فناوری مالی می‌تواند فرصتی را در دسترس استارت‌آپ‌ها و فین‌تک‌ها قرار دهد تا آنها با استفاده از داده مشتریان به خلق خدمات نوآورانه و تسهیل‌گرانه دست یابند. با این حال، همچنان باید رعایت حریم خصوصی و امنیت داده به عنوان یک اصل اساسی در بانکداری باز در نظر گرفته شود. امیدواریم که پلتفرم‌های بانکداری باز بتوانند موجب افزایش نوآوری در خدمات مالی گردند.

تازه‌ها در دیجیتال

تغییر تنها پدیده با ثبات هستی است.

اداره برنامه ریزی راهبردی و مدیریت تحول
آبان ۱۴۰۲ | شماره شانزدهم

تجارت در مسیر بانکداری باز

را با استفاده از APIها ایجاد نمایند. سرویس‌های بانکداری باز بانک تجارت در چهار گروه سرویس‌های حساب و تراکنش، استعلامی، چک و ارزش افزوده، مشتمل بر ارائه ۵۹ خدمت متنوع می‌باشد که خدماتی همچون انتقال وجه، چک صیادی، پرداخت قبوض و تبدیل شماره کارت یا حساب به شبای کلیه بانک‌ها از جمله این خدمات هستند.

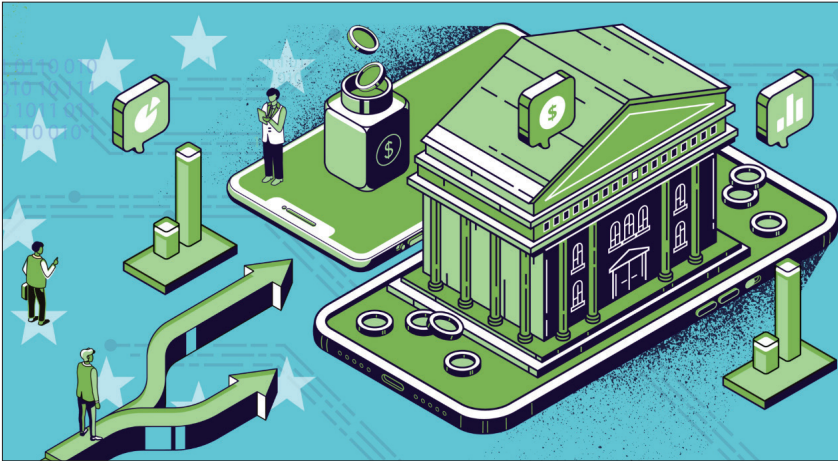
ادامه دارد

توسعه راهکارهای پرداخت سریع و اعطای تسهیلات خرد و اعتبار خرید (BNPL) را در کارنامه داشت، به عنوان مجری بانکداری باز انتخاب گردید. در این پلتفرم داده‌ها، محصولات، فرایندها و عملکردها در اکوسیستمی از بانک‌ها، مشتریان، توسعه‌دهندگان، فینتک‌ها و دیگر شرکا در دسترس قرار می‌گیرند که به توسعه‌دهندگان و شرکت‌ها این امکان را می‌دهد که بتوانند بر نامه‌های کاربردی خلاقانه خود

با گسترش فرهنگ دیجیتال در نظام بانکی کشور و لزوم ارتقا سطح خدمات‌دهی به مشتریان، تهیه زیرساخت‌های لازم جهت هموار ساختن مسیر بانکداری باز در زمره مأموریت‌های هلدینگ فناوری اطلاعات بانک تجارت قرار گرفت. از این حیث، شرکت سامانه‌های یکپارچه سیمرگ تجارت، یکی از زیرمجموعه‌های این هلدینگ، که پیش از این تجربه

حرکت به سوی خدمات مالی باز

اگرچه در اروپا، بانکداری باز (Open Banking) از طریق دستورالعمل PSD2 ایجاد شد، اما حرکت به سمت خدمات مالی باز (Open Finance) از طریق مقررات FIDA صورت خواهد گرفت. خدمات مالی باز، مرحله پیشرفته‌تر یا به نوعی مدل تکامل یافته بانکداری باز بوده که در عین حال وابستگی زیادی به آن دارد؛ چرا که بدون بانکداری باز امکان به اشتراک‌گذاری داده‌ها و اطلاعات مالی افراد در نهایت ایجاد سرویس‌های پیشرفته و بهینه وجود ندارد.

با خدمات مالی باز می‌توان مزیت‌های بانکداری باز را به سایر بخش‌ها و سرویس‌های مالی تعمیم داد. نهادهای مالی و اعتباری، صندوق‌های بازنشستگی و سیدگردانی، شرکت‌های بیمه، شرکت‌های مشاوره مالی، صرافی‌ها، فین‌تک‌ها و غیره از جمله بخش‌ها و سازمان‌هایی هستند که به نوعی می‌توانند از خدمات مالی باز بهره‌برداري نمایند.

لازم به ذکر است که مقررات فیدا که رابطه تنگاتنگی با PSD3 دارد هنوز یک متن پیش‌نویس است و به احتمال زیاد تا قبل از سال ۲۰۲۵ تصویب و اجرایی نمی‌شود. نکته حائز اهمیت اینکه فیدا برخلاف

در آخر اشاره به این مطلب ضروری است که داده‌های باز (Open Data) متضمن مفهومی و رای بانکداری باز و خدمات مالی باز است بدین نحو که در داده‌های باز نه فقط از داده‌ها و اطلاعات بانکی و مالی بلکه آنچه افراد در شبکه‌های اجتماعی از خود به اشتراک می‌گذارند نیز می‌توان استفاده کرد.

مقررات PSD2 به موسسات مالی اجازه می‌دهد تا بابت اعطای دسترسی به داده مشتریان، از سایر ارائه‌دهندگان خدمات (یعنی بازیگران فین‌تک) هزینه دریافت کنند، که از این امر به تنهایی به عنوان یکی از اصلی‌ترین عوامل بازدارنده بانک‌ها برای سرمایه‌گذاری در بانکداری باز نام برده می‌شود.

از همایش چه خبر؟

نیز رونمایی شد. پیش از شکل‌گیری این پروژه، ققنوس با همکاری پست‌بانک پروژه «پست‌ریال» و با همکاری بانک ملی پروژه «نشان‌ریال» را انجام داده بود. ققنوس این پروژه را برای بانک‌هایی نظیر شهر، سینا، صادرات، پاسارگاد و چند بانک دیگر آغاز کرده و امیدوار است بتواند زیرساخت ریال دیجیتال را در اکوسیستم بانکداری کشور پیاده‌سازی نماید.

اپلیکیشن «آبانک» بانک آینده هم در دهمین همایش نظام‌های پرداخت معرفی شد. در این اپلیکیشن، امکان استفاده از تمامی خدمات بانک آینده به صورت یکپارچه از یک اپلیکیشن موبایل فراهم شده است. در حال حاضر خدمات بانک آینده مانند افتتاح حساب آنلاین، دریافت کارت، انتقال وجه از سپرده، کارت به کارت، پرداخت قبوض، شارژ سیم‌کارت و اینترنت، چک و پی‌چک و... از طریق آبانک ارائه می‌شود و در آینده‌های نزدیک دریافت تسهیلات بانکی نیز به آن اضافه خواهد شد.

از جمله مزایای سامانه «ست» می‌توان به تنوع در ارائه وثایق، امکان تعویض وثیقه، مدیریت ثروت توسط مشتری و آزادسازی بخشی از وثیقه متناسب با تعهدات رفع شده اشاره کرد. در این همایش از پروژه مشترک ققنوس و پست‌بانک با عنوان «کیف ریال دیجیتال» نیز رونمایی شد.

در این همایش از پروژه مشترک ققنوس و پست‌بانک با عنوان «کیف ریال دیجیتال» نیز رونمایی شد.

در دهمین همایش بانکداری الکترونیک و نظام‌های پرداخت از سامانه توثیق الکترونیکی دارایی بانک صادرات «ست» رونمایی شد. در حال حاضر، امکان وثیقه‌گذاری سهام و بیمه عمر و زندگی در این سامانه برای متقاضیان دریافت تسهیلات از بانک صادرات فراهم شده است.

نگاه ویژه به بانکداری MSME

به تازگی بانکی اسلامی ابوظهبی (ADIB) از راه اندازی ADIB Business Souq، یک بازار دیجیتال B2B که برای ارائه پشتیبانی جامع از شرکت‌های کوچک و متوسط (SMEs) طراحی شده است، خبر داد. این بازار به کسب و کارهای کوچک و متوسط اجازه می‌دهد تا محصولات و خدمات خود را در پلتفرم دیجیتال ارائه کرده و بفروشند همچنین با ارائه طیف گسترده‌ای از پیشنهادها و تخفیف‌های

امنیت، نوآوری و افزایش رقابت در بازار پرداخت اروپا از اهداف تصویب دومین دستورالعمل پرداخت (PSD2) در سال ۲۰۱۵ بود

انحصاری، هزینه‌های انجام کسب و کار را کاهش دهند. هدف از معرفی این پلتفرم ارتباط دیجیتال SMEها با خدمات ضروری مانند حسابداری، مشاوره و فناوری اطلاعات اعلام شده است.

از سوی دیگر Axis Bank در هند نیز از راه اندازی پلتفرم دیجیتالی برای شرکت‌های کوچک و متوسط با نام Neo for Business خبر داد. در این پلتفرم، شرکت‌های کوچک و متوسط می‌توانند تراکنش‌های بانکی خود را بدون مراجعه به شعبه تکمیل و انجام دهند. در اسکاتلند نیز بانک دیجیتالی Alba اعلام کرده است که برای مدیریت خدمات اعطای تسهیلات به شرکت‌های کوچک و متوسط به پلتفرم بانکداری Mambu مهاجرت خواهد کرد.

در انتظار PSD3

خدمات پرداخت موجب تسهیل تشکیل اکوسیستم بانکداری باز شد. اتحادیه اروپا نیز توانست با پذیرش نوآوری باز و کسب و کارهای فین تک، گام مهمی در ایجاد بازاری واحد در این حوزه و پذیرش رقابت بیشتر برای خدمات مالی بردارد. علی‌رغم پیشرفت‌های شایان بانکداری باز، هنوز این خدمت از وجود استانداردهای چندگانه و تفسیرهای گوناگون رنج می‌برد. در همین راستا نهایی‌سازی سومین دستورالعمل پرداخت (PSD3) به همراه مقررات جدید خدمات پرداخت (PSR) می‌تواند خبر خوشی برای فعالان در این عرصه تلقی گردد که امیدواریم شاهد تصویب این سند پیش از تابستان ۲۰۲۴ و اجرای آن تا پایان ۲۰۲۵ باشیم.

امنیت، نوآوری و افزایش رقابت در بازار پرداخت اروپا از اهداف تصویب دومین دستورالعمل پرداخت (PSD2) در سال ۲۰۱۵ بود. این سند که بیش از پنج سال است از اجرایی شدن آن می‌گذرد، از بانک‌ها می‌خواهد مجوز دسترسی امن به حساب‌های مشتریان (با کسب رضایت و موافقت شفاف از مشتری) را به ارائه‌دهندگان شخص ثالث (Third Party Provider) مانند شرکت‌های فین تک، خرده‌فروشان، شرکت‌های برقرار کننده ارتباط از راه دور و... ارائه دهند. این اقدام، امکان انتخاب‌های بیشتر، کاهش کارمزد تراکنش‌ها و افزایش راحتی را برای مشتریان به ارمغان آورد. از سوی دیگر این سند، ضمن تحول در

بانکداری باز در قاره آمریکا

کیف پول را فراهم کرده است. مشاهده‌آنی موجودی کارت‌ها و خرید در لحظه از دیگر امکانات این طرح می‌باشد. Apple Pay نخست در سال ۲۰۱۴ با ورود به بازار ایالات متحده کار خود را آغاز نمود و یک سال بعد، حضورش را به بریتانیا گسترش داد. از این پس، مشتریان این برنامه ضمن استفاده از مزایای کارت اعتباری و نقدی خود، از یک روش پرداخت یکپارچه، ایمن و محرمانه نیز بهره خواهند برد.

دولت کانادا اعلام کرد تا پایان سال ۲۰۲۳ چارچوب بانکداری باز را در این کشور نهایی خواهد کرد. کانادا تنها کشور عضو گروه G7 است که چارچوب نظارتی و مقرراتی این کشور در خصوص بانکداری باز را تاکنون ابلاغ نموده است. در همین راستا دولت کانادا اعلام کرده است که قوانین بانکداری باز را در دست بررسی دارد. نظرسنجی Deloitte در کانادا نشان می‌دهد که تنها ۱۸ درصد از مشارکت کنندگان در این نظرسنجی با مفهوم بانکداری باز آشنا هستند، اگرچه این رقم در بین افراد ۱۸ تا ۳۴ ساله به ۳۵ درصد افزایش می‌یابد. در آمریکا نیز شرکت اپل اعلام کرد که Apple Pay با پذیرش بانکداری باز، امکان اتصال یکپارچه حساب‌های کاربران بریتانیایی خود به کارت‌های نقدی و اعتباری موجود در

ظهور هیجان‌انگیز بانکداری باز

حساب‌یار را ایفا می‌کنند. پرداخت‌سازها با رضایتی که قبلاً از مشتری گرفته‌اند می‌توانند عملیات پرداخت را شروع کنند؛ مثلاً اقساط مشتری را به‌طور مستقیم از حساب او در بانک برداشت کنند یا بابت خرید یک محصول یا خدمت بتوانند پرداخت مشتری را تسهیل کنند. حساب‌یارها نیز می‌توانند با اجازه مشتری به اطلاعات حساب و تراکنش‌های او دسترسی داشته باشند؛ برای مثال، با بررسی میزان موجودی حساب به او پیشنهاد سرمایه‌گذاری بدهند یا با بررسی گردش حساب سه ماهه مشتری میزان توانمندی او در پرداخت تسهیلات را بررسی کنند. فناوری اطلاعات و تکنولوژی‌های مالی با شتاب بسیار در حال توسعه است اما جای نگرانی نیست؛ بلکه فرصتی برای خلق ارزش‌های جدید برای مشتریان و ظرفیت جدید برای بانک است که بانکداری باز می‌تواند یکی از راه‌های هیجان‌انگیز آن باشد.

هم در بانکداری الکترونیک، بانک و مشتری بازیگران اصلی عملیات بانکداری هستند؛ حتی در جایی که اپلیکیشن‌های پرداخت هم ظاهر می‌شوند باز هم این مشتری است که عملیات را انجام می‌دهد. اکنون فرض کنید که این رابطه مشتری - بانک را به رابطه جدیدی مثل مشتری - شخص ثالث - بانک تبدیل کنیم. شخص ثالث در اینجا یک فین‌تک یا اپلیکیشن فناوری است که میان مشتری و بانک قرار می‌گیرد. در این سناریو، مشتری اجازه دسترسی به اطلاعات بانکی خود را به شخص ثالث می‌دهد تا به‌جای او عملیات بانکی را انجام دهد و بانک نیز به شخص ثالث اجازه می‌دهد تا در نقش پیشخوان بانک ظاهر شده و بتواند به صورت مستقیم عملیات بانکی را انجام دهد. این سناریو، همان چیزی است که از آن با عنوان «بانکداری باز» یاد می‌کنیم.

فناوری اطلاعات و تکنولوژی‌های مالی با شتاب بسیار در حال توسعه است اما جای نگرانی نیست؛ بلکه فرصتی برای خلق ارزش‌های جدید برای مشتریان و ظرفیت جدید برای بانک است

زمانی که مردم در صف‌های طولانی بانک‌ها به انتظار می‌ایستادند شاید فکرش را هم نمی‌کردند که روزی می‌توانند در همراه بانک کارهایشان را انجام دهند. حالا و در شرایطی که اپلیکیشن‌های مالی میان مردم رایج شده است نیز شاید برخی تصورش را نمی‌کنند که بتوانند مانده همه حساب‌هایشان را یکجا در اپلیکیشنی آنلاین ببینند یا هنگام خرید از یک فروشگاه مجازی بدون دسترسی به اطلاعات حساب بانکی خود، اجازه برداشت مستقیم از حساب خود را به فروشگاه بدهند!

در مدل‌های بانکداری الکترونیک که نسل‌های بعدی بانکداری را شکل دادند، مشتریان بدون نیاز به حضور در شعبه می‌توانند بسیاری از امور خود را نظیر افتتاح حساب، انتقال وجه یا اخذ تسهیلات به‌صورت آنلاین و به کمک اپلیکیشن‌های بانکی انجام دهند. هم در بانکداری سنتی و

اینفوگراف

مزایای بانکداری باز

مالکیت و کنترل داده‌ها در بانکداری باز، مشتریان قدرت بیشتری روی داده‌های مالی خود دارند. آنها تصمیم می‌گیرند که کدام داده‌ها و حريم خصوصی آنها با چه کسی به اشتراک گذاشته شود.	رتبه‌بندی وام و اعتبار در بانکداری باز فین‌تک‌ها می‌توانند با دسترسی به طیف گسترده‌تری از داده‌های مالی، مدل‌های امتیازدهی اعتباری دقیق‌تری را توسعه بخشند.	افزایش رقابت بانکداری باز با پذیرش تازه‌واردان، از جمله استارت‌آپ‌های فین‌تک، رقابت را برای تولید محصولات و خدمات مالی نوآورانه تقویت می‌کند.
دسترسی به خدمات بانکداری سنتی بانکداری باز می‌تواند با فراهم کردن دسترسی محدود افراد به خدمات بانکداری سنتی، فرصت استفاده از محصولات و خدمات مالی جایگزین را افزایش دهد.	پرداخت و نقل و انتقالات آسان‌تر بانکداری باز، پرداخت‌های یکپارچه و انتقال وجه را مستقیماً از اپلیکیشن‌های شخص ثالث تسهیل می‌کند. این موضوع نیاز به جابجایی بین پلتفرم‌های مختلف برای تراکنش‌های مالی را کاهش می‌دهد.	مدیریت مالی شخصی بانکداری باز می‌تواند در ایجاد خدمات مالی شخصی‌سازی شده شامل ردیابی هزینه‌ها، نظارت بر امتیاز اعتباری و سایر راه‌حل‌های دیگر تأمین‌کننده اهداف مالی فردی، کمک نماید.
سرمایه‌گذاری و مدیریت ثروت در بانکداری باز، فین‌تک‌های سرمایه‌گذاری با استفاده از آن‌ان توصیه‌های سرمایه‌گذاری شخصی‌سازی شده ارائه می‌کنند.	کارمزد تراکنش کمتر در بانکداری باز پرداخت مستقیم از حساب‌های بانکی می‌تواند کارمزد تراکنش کارت را کاهش دهد که این امر هم به سود پذیرندگان و هم به نفع مصرف‌کنندگان است.	تجميع حساب‌ها در بانکداری باز مشتریان می‌توانند در یک اپلیکیشن واحد به داده‌ها و خدمات مالی مؤسسات مختلف دسترسی داشته باشند و آنها را مدیریت کنند.